
Framgångsteologin - en nutida missionsutmaning

Framgångsteologins utbredning, inte minst i det globala syd, utgör en omfattande utmaning för den kristna missionen i vår tid. Betoningen på att materiell framgång är det primära tecknet på om ens kristna tro är biblisk eller inte, väcker oro bland kristna ledare i Afrika.

Av **J Kwabena Asamoah-Gyadu**

PROBLEMBILDEN

Enkelt uttryckt lär framgångsteologin ut att den som tror på Jesus Kristus, som en del av att vara Guds arvtagare, har rätt till ett antal andliga och fysiska välsignelser redan i det här livet. I exempelvis Femte Moseboken 28:13a står det att: ”Herren skall göra dig till huvud och inte till svans.” Oavsett vad löftet innebar när det ursprungligen gavs till Israel, tolkas det nu som att vart än en kristen befinner sig i livet, ska han vara ledare.

I Afrika har denna undervisning lett till att unga vuxna avslutat en anställning i förväg, för att starta en egen rörelse, och unga pastorer har brutit upp för att starta sitt eget ”ministry”. Det har lett till vissa framgångar, men bakslagen har också varit omfattande.

Det som särskilt väcker oro bland evangeliska kristna är betoningen på att materiella ting är det

primära tecknet på om ens kristna tro är biblisk eller inte. Detta budskap, som nu förkunnas av såväl kyrkor som kristna mediebolag, har dragit till sig kritik på grund av sättet Bibeln tolkas på, nämligen att man först har en uppfattning i en fråga och därefter söker stöd för det i bibelverser – oavsett versernas sammanhang. Detta sätt att tolka Bibeln leder också till att grundläggande kristna teman negligeras, såsom en sund korscenterad teologi.

PRINCIPER FÖR FRAMGÅNG

Budskapet om framgång grundar sig på vissa principer, såsom att ha en positiv beaktelse ”i tro” och att troget ge tionde och offra ekonomiskt. Att ge tionde, offer och materiella gåvor till kristna ledare, i förväntan att få något tillbaka från Gud, är också känt som principen ”om sådd och skörd”.

Förkunnelsen säger att såväl den positiva be-
kännelsen som den troendes givande är något vi
som kristna sår, så att vi sedan har rätt att förvän-
ta oss en riklig återbäring – från Gud.

De som företräder undervisningen menar ock-
**”Ännu mer
problematiskt
blir det när
man påstår att
Jesus Kristus
levde ett liv
präglat av ma-
terialistisk
framgång på
grund av hur
han valde att
leva sitt liv.”**
så att den troendes fysis-
ka kropp kan bli helt
immun mot sjukdom,
och om man ändå blir
sjuk behöver den drab-
bade bara förstå att han
eller hon har makten att
förbanna sjukdomen så
försvinner den. Detta är
kärnan i undervisningen
från biskop David O.
Oyedepo, i Nigeria,
grundare av församling-
en Living Faith Church
Worldwide eller Win-
ners’ Chapel. I sin bok *The Healing Balm*
(Helande balsam) skriver han:

*Överflöd utan hälsa innebär brist! För hur
mycket välstånd du än har samlat, äts den till slut
upp av sjukdomen! ... Varje pånyttfött Guds barn
har ett förbund om gudomlig hälsa med Fadern.
Han skulle inte ha sagt att ”Jag är Herren din
läkare”, om han inte hade betalat priset för din
hälsa. Det finns en plats där du står tillsammans
med Gud och aldrig bli sjuk igen! Det finns en
dimension som du kan nå, där du inte längre be-
höver vara sjuk eller betryckt. Det är en dimen-
sion där den gudomliga naturen inuti dig blir så
levandegjord att du blir immun mot sjukdom och
smärta.¹*

En annan framgångsförkunnare från Ghana,
Nicholas Duncan-Williams från the Action Cha-
pel International, skriver:

*Att nå framgång i livet börjar med Jesus. Låt
inte dina omständigheter, din bakgrund eller vad
människor säger om dig hindra dig från att bli*

*det Gud har tänkt för dig. Genom Guds ingripande
reste jag mig över ett liv i hopplöshet. Du kan
också få ett sådant vittnesbörd om du tror det
Guds ord som finns i denna bok.²*

Hänvisningarna till Bibeln förklarar varför
framgångsbudskapet ibland beskrivs som ”biblisk
framgång”. Problemet är inte att Bibeln används
för att inspirera åhörarna att tro på Gud och göra
något åt sina omständigheter i livet. Det finns
visserligen delar av detta budskap som kan ses
som bemyndigande, men de bleknar fullständigt
när vi studerar de vilseledande delarna som fram-
ställer ett liv i lyx och överflöd som en rättighet
för den som är sant kristen. Ännu mer problema-
tiskt blir det när man, för att ge trovärdighet åt
principerna om framgång, påstår att Jesus Kristus
levde ett liv präglat av materialistisk framgång på
grund av hur han valde att leva sitt liv.

BRISTER

Uppfattningen att tionde och offer utgör en
magisk formel som får Gud att agera, oavsett
Hans vilja, är teologiskt tveksam. Jim Bakker
ledde tidigare PTL Club och Heritage USA, och
var då en ivrig försvarare av framgång och över-
flöd, men har sedan 1990-talet tagit avstånd från
framgångsteologins materiella fokus. Han skrev
en bok med den talande titeln *I Was Wrong* (Jag
hade fel) efter att ha suttit i fängelse för bedräge-
ri. Därefter skrev han *Prosperity and the Coming
Apocalypse* (Överflöd och den kommande apoka-
lypsen), i vilken han kritiskt utvärderade fram-
gångsteologin, och återigen visade att undervis-
ningens kärna står i strid med det sanna evangeli-
et.³

Om man verkligen studerar den framgångsteo-
logiska rörelsen visar det sig att Bibeln, och före-
trädarnas livsstil, används för att idolisera makt
och högmod; berömmelse och framgång; välstånd
och girighet.⁴ Ett sätt att se faran med dessa avgu-
dar är att ta till sig hur det var just detta Jesus tog
avstånd från när djävulen förde fram det till ho-
nom som frestelser.

KRITIK

Framgångsteologin lär att den som tror på Jesus Kristus, som en del av att vara Guds arvtagare i det här livet, kan kräva vissa andliga och fysiska välsignelser som en rättighet.

Framgångsteologin har svårigheter att handskas med smärta och besvikelser. Många av kyrkans medlemmar lämnas därför utan bekräftelse när deras materiella omständigheter inte uppvisar välsignelserna från en Gud som påstås gynna sina barn genom särskilda favörer och överflöd, så länge de betalar sitt tionde och offrar.

I strävan efter det överflödande liv som Jesus lovar, är det inte fel att använda de resurser som Gud förser oss med i kampen mot det onda. Guds herravälde genom Jesus Kristus ger oss självklart ett eskatologiskt hopp, men också välsignelser som möter existentiella och andra behov här i livet.

Därför kan Femi Adeleyes sammanfattning vara till hjälp för oss, när han säger att framgångsteologin:

- förvrider sanningen att Jesu uppdrag främst handlar om att frälsa från synd,
- missar att allt givande till Gud primärt är handlingar av tillbedjan,
- förvränger vem personen Jesus är när han framställs som materialistisk, och
- saknar en trovärdig förklaring av lidande och smärta ⁵

I Afrika finns det en stark tro på den övernaturliga ondskans makt. På bönemöten undervisas människor att uttala förbannelser över sina fiender – såväl verkliga som tänkta – helt enkelt därför att den framgång de blivit utlovade inte har kommit till dem. Dessutom leder betoningen på materiell välsignelse som ett tecken på den kristens tro, till en tendens att se ner på de materiellt fattiga som om de inte har fått något egentligt vittnesbörd på Guds välsignelse.

Svaret på detta finner jag i David Boschs ord när han säger att Jesu tjänst, som det missionsuppdrag det är, har startat en heltäckande attack mot ondskan oavsett hur den uppträder. Guds rike

inträder överallt där Jesus övervinner ondskans makt. Då som nu tog sig ondskan många uttryck: smärta, sjukdom, död, demonbesättning, personlig synd och omoral, den kärlekslösa självrettfärdigheten hos dem som sa sig känna Gud, särskilda klassprivilegier, brustenheten i mänskliga relationer osv. Jesus säger dock att om det mänskliga lidandet tar sig många former, är Guds kraft lika mångfasetterad. Bosch säger:

Guds rikes angrepp på ondskan är på ett särskilt sätt synlig i Jesu helandeunder, framför allt när han driver ut de onda andarna. Det var genom de besatta, menade de som levde när Jesus vandrade på jorden, som Satan bortom allt tvivel kunde visa att han var herre över den här världen. Så om Jesus "med Guds finger" driver ut de onda andarna "har ju Guds rike kommit till er" ⁶.

Sammanfattningsvis gynnar bilderna om framgång som saluförs av framgångsteologin de rika och de som redan är på väg uppåt i samhället. Jesus däremot tog beslutsamt itu med mänskligt lidande och de onda makter som låg bakom det. Men att förbanna eller be Gud förstöra verkliga, mänskliga fiender, som de som söker framgång undervisas att göra, liknar mer att söka den hämnd som både Jesus Kristus och Paulus varnade för (Rom 12:1-21).

TILLÄMPNING OCH RESPONS

Framgångsteologin har svårt att handskas med smärta och besvikelse. Dynamiken i dessa nya evangeliska rörelser, såsom inom den moderna pingstväckelsen, har samlat ett ansevärt antal efterföljare i Afrika. Detta innebär att generationer av unga kristna växer upp med ett fram-

"I strävan efter det överflödande liv som Jesus lovar, är det inte fel att använda de resurser som Gud förser oss med i kampen mot det onda."

gångstänkande som innebär att man kan ta en genväg förbi de vardagliga utmaningarna i livet om vi bara använder framgångsteologin principer.

När vi gensvarar på detta, måste vi vara måna om att inte demonisera välstånd och materiella välsignelser. Det finns samhällen i Afrika som när de kommit till Kristus, har fått se människor spara för konstruktiva ändamål, där familjer har stärkts och pengar inte längre slösas på ett vilt leverne. Det är materialismen vi måste fördöma och inte de materiella välsignelserna som vinnas genom hårt arbete.

När vi gensvarar på materialismen i Afrika, där fattigdomen är så påtaglig i många kristna samhällen, behöver ledarskapet inom den evangeliska kyrkan peka på grundläggande bibliska sanningar:

- Det finns förvisso något sådant som framgång förenad med gudsfruktan inom den kristna tron, och den betyder så mycket mer än materiell välsignelse.
- Att ge som kristen – tionde, offer och gåvor till andra – måste förstås som en kristen tillbedjanshandling. Vi ger vår respons till Gud i tillbedjan, för vad han har gjort för oss i Kristus, och förlitar oss på hans nåd. Givandet får inte behandlas som en formel genom vilken vi försöker förändra Guds vilja för oss.
- Med utgångspunkt i hur Jesus gjorde på korset, är den kristna responsen på angrepp och lidande från en fiende att ge förlåtelse och inte att förfalla till förbannelser. Jesus responderade ju på hatet med bönen: ”Fader förlåt dem för de vet inte vad de gör.”

Gud vill att hans barn ska blomstra och njuta av hans skapelse. Särskilt i Gamla testamentet ser vi att välstånd är en välsignelse från Gud, och de som har den förväntas inte bara ge honom äran för det utan också att ta hand om de fattiga.

Det största problemet hos dagens framgångsförkunnare är deras hermeneutik. Sättet de använder texten på (för att bekräfta de egna uppfatt-

ningarna) leder till tron att Jesus bar en dyr märkesmantel för att den var vävd i ett stycke, och att åsnan han red in i Jerusalem på var det verkliga lyxåket just då. Detta sätt att läsa Bibeln har inte heller lett till studiet av avsnitt i Bibeln där Jesus uppmanar till förlåtelse och bön för våra fiender – och inte att önska deras undergång.

Framgångsteologins utbredning utgör en omfattande utmaning för den kristna missionen i vår tid, inte minst eftersom dess löften attraherar många unga människor som vill uppåt och vidare i livet. Arbetet med mission och teologisk träning måste fortsätta att erbjuda ett trovärdigt gensvar till ett budskap som fascinerar, men som har andra värderingar än de som missionsuppdragets herre, Jesus Kristus, har gett oss.⁷

J Kwabena Asamoah-Gyadu är Baeta-Grau Professor i samtida afrikansk kristenhet och pentekostalism vid Trinity Theological Seminary i Legon, Ghana. Han är medlem i the Lausanne Theology Working Group.

Översättning: Ola Nilsson

SEA Papers är Svenska Evangeliska Alliansens (SEA) månatliga artikelserie inom evangelikal teologi och etik. SEA är ett nätverk av kristna tvärs över samfundsgränserna. Vår vision är:

- att bygga ett nationellt nätverk av evangelikala kristna i Sverige, som tillsammans och i sina olika sammanhang utvecklar och bidrar med evangelikal teologi och tillämpar den i församlingsarbetet, i den teologiska debatten och i samhällsdebatten
- att vara en konstruktiv kraft som i öppenhet, dialog och debatt driver ett evangelikalt perspektiv
- att förmedla impulser från och kontakter med den växande världsvida evangelikala gemenskapen

SEA:s teologiska bas utgörs av Lausannedeklarationen.

NOTER

1. David O Oyedepo (1996) *The Healing Balm* (Lagos: Dominion Publishing House)
2. Duncan-Williams, *Destined to Succeed*, sid ii.
3. Jim Bakker with Ken Abraham (1996) *I Was Wrong: The Untold Story of the Shocking Journey from PTL Power to Prison* (Nashville: Thomas Nelson); (1998) *Prosperity and the Coming Apocalypse: Avoiding the Dangers of Materialistic Christianity in the End Times* (Nashville: Thomas Nelson).
4. Chris Wright (2012) "Calling the Church Back to Humility, Integrity, Simplicity", i Julia E M Cameron, red., *Christ Our Reconciler: Gospel, Church, World* (Downers Grove, IL: InterVarsity Press) sid 151-153.
5. Femi Adeleye (2012) "The Prosperity Gospel", i Julia E M Cameron, red, *Christ Our Reconciler: Gospel, Church, World* (Downers Grove, IL: InterVarsity Press) sid 161
6. David J Bosch (1991) *Transforming Mission: Paradigm Shifts in Theology of Mission* (Maryknoll, NY: Orbis Books) sid 33
7. Redaktören vill tillägga att videos från the Lausanne Global Consultation on Prosperity Theology, Poverty and the Gospel, som hölls 30 mars till 2 april 2014 i Atibaiai Brasilien, där J Kwabena Asamoah-Gyadu var en av talarna finns tillgängliga på Lausanne-rörelsens hemsida: <http://www.lausanne.org/content/the-search-for-balance-prosperity-and-poverty-in-the-bible>